

ZDENĚK PAVLIS

FOTBALOVÁ BIBLE

Příběhy, rekordy a kuriozity
z dějin nejkrásnější hry světa

xyz

Fotbalová bible

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.xyz.cz

www.albatrosmedia.cz

Zdeněk Pavlis

Fotbalová bible – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

ZDENĚK PAVLIS

FOTBALOVÁ BIBLE

Příběhy, rekordy a kuriozity
z dějin nejkrásnější hry světa

xyz

Fotbal je mánie. Poblouznění a vášně. Fenomén a zároveň posedlost, která si podmaňuje a strhává mladé i staré, chlapy i ženské. Jedno, zda jim hodíte balon na červenou hlínu vyprahlou jako mlat někde v marockém Marrákeši, nebo ho nakopnete mezi klubko kluků a holek bořících se po kotníky do jemňoučkého písku na Copacabaně v brazilském Riu. Zda zaduní pod Velkou čínskou zdí, na moskevském Rudém náměstí nebo ve staré dobré Anglii, která fotbal světu dala.

Strhne všechny.

Bez rozdílu věku, barvy pleti, pohlaví, náboženství.

Poznal jsem to při fotbalových toulkách světem. Na slavné Copacabaně při světovém šampionátu pro všechny Brazilce tak hořkém, stejně jako o čtyři roky později na Rudém náměstí, kde během mistrovství světa jindy tolik ostražitým ruským policistům, dbajícím na nerušený spánek vůdce světového proletariátu V. I. Lenina spočívajícího u kremelské zdi, vůbec nevadilo, že rozparádění Jihoameričané nejenže nehorázně povykují, ale dokonce s merunou žonglují a hlavičkují přímo před mauzoleem. A kdyby jen to, oni se k nim přidávali a dokazovali, že i pro ně je v tu chvíli balon víc než klid jejich mumifikovaného vůdce.

Viděl jsem za ta léta Mexičany a Argentince, Španěly i Italy, fanoušky Ghany, Pobřeží slonoviny, Islandu a bezpočtu jiných zemí. V euforii a transu, když jejich mužstvo vyhrálo, nařikající, bědující, ronící slzy, ba někdy na pokraji zhroucení, když jejich fotbaloví bozi prohráli. V tu ránu jako by i pro ně přestával mít život smysl a celý svět se zhroutil. A to všechno kvůli míči...

A za ta dlouhá léta jsem slyšel stovky a stovky historek, zajímavostí a příběhů, které se zrodily díky fotbalu. Od přímých aktérů i od pamětníků, od kolegů novinářů ze všech koutů světa, od hráčů, trenérů i fanoušků v tuzemsku. Historek tradovaných a předávaných z jedné fotbalové generace na druhou i příběhů s odérem dob nedávných.

Některé z nich se objevily v knížkách, které jsem za půlstoletí o fotbale napsal, daleko víc jich však zůstalo v poznámkových blocích, na dnes už prehistorických magnetofonových kazetách či v gigabajtové paměti diktafonů. Asi by tam zůstaly napořád...

A napořád by nejspíš zůstaly i v blocích a diktafonech mých žurnalistických kolegů a přátel z celého světa, pro něž se stal fotbal stejnou

posedlostí, poblouzněním a vášní. Stačilo se ale před nimi na jednom z novinářských mítinků zmínit a zahrnuli mě svými vzpomínkami, historkami a zážitky.

Neznámými nebo už dávno zapomenutými, mnohdy až neuvěřitelnými nebo pro Evropany nepochopitelnými, kdysi třeba publikovanými, ale dnes už pokrytými prachem zapomnění.

Věčná škoda nechat je navždy zapadnout. Zároveň to ovšem byla sisyfovská práce, vybrat z nich dvě stě padesát tři nej. Vždyť jen z Jižní Ameriky mi jich přišlo tolik, že by si v knižní podobě v ničem nezačaly se sebranými spisy Aloise Jiráska. A že ten se uměl rozepsat! A k tomu Evropa a další kontinenty. Fotbalová kolébka za kanálem La Manche a samozřejmě i Česko(slovensko).

Přesto jsem to zkusil. Hlavně proto, aby nezmizely napořád, vyprávěly se dál a třeba se i tradovaly z generace na generaci, byť už třeba budou znít jako báchorky a vyprávěnky z časů dávno minulých.

Vyprávět se ale budou, protože fotbal je fenoménem, který tady bude vždycky.

Zdeněk Pavlis

1. S ženskými měli fotbalisté problém vždycky

S manželkami, snoubenkami, přítelkyněmi a vůbec ženami měli fotbalisté potíže odjakživa. Mnohé aféry a skandály se pochopitelně ututlaly, některé ale přece jen pronikly na veřejnost.

Ta vůbec první praskla po startu československé reprezentace na olympijských hrách v Paříži v roce 1924. To když se reprezentanti svolaní na soustředění, které se konalo v Lázních Kynžvart a jež bylo podle dobové mluvy označováno za cvičný tábor, domáhali, aby s nimi mohly přijet i manželky a snoubenky.

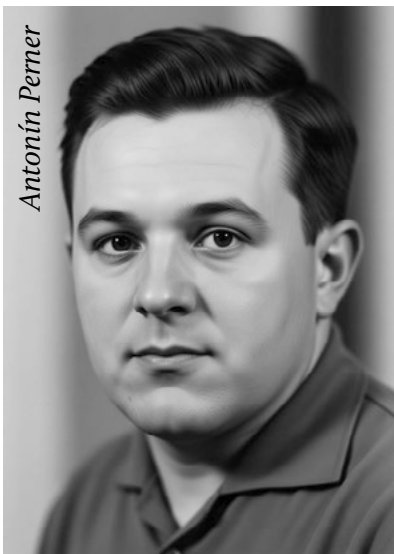
Vedení československého fotbalu v čele s asociačním kapitánem Bezecným však vydalo zákaz. „Cílem výcvikového tábora jest prohloubiti smysl pro společný zájem v boji o čest národní vlajky,“ pravilo se ve zdůvodnění.

Dva hráči přesto zákaz porušili a své partnerky do Kynžvartu přivezli. Záložník Sparty Antonín Perner byl proto poslán okamžitě domů, jeho klubového spoluhráče, vyhlášeného plejera železné Sparty Josefa Sedláčka však vzal asociační kapitán na milost. Zkušeného borce, který hrál za reprezentaci už na předchozí olympiádě v Antverpách, v mužstvu potřeboval.

Jednatřicetiletý „Šmrdlus“, jak se Sedláčkovi pro jeho svérázný fotbalový styl přezdívalo, však dostal podmínku. Manželka se vrátí z Kynžvartu domů a on pojede s ostatními na olympiádu sám.

Sedláček sice naoko souhlasil, ale manželku do vlaku propašoval a ta se hned po přejetí hranic objevila ve vagonu určeném pro reprezentanty. A samo sebou, že dojela až do Paříže a s mužstvem zůstala.

Manžel se jí patřičně věnoval. Už časně ráno vyráželi na procházky do města nad Seinou a večer si ji zpravidla zopakovali. Sedláček byl totiž pověstný tím, že je lačný všeho nového a nepoznaného a velice se zajímá o umění a historii, takže chtěl své polovičce ukázat vše, co při předchozích návštěvách Paříže viděl.

Měli na to ovšem jen šest dnů, protože už v 1. kole olympijského turnaje československé mužstvo prohrálo se Švýcarskem a muselo se vrátit domů. Tam na Sedláčka čekal trest.

„Pro neposlušnost, kterou prokázal tím, že přes zákaz jel do Paříže se svou paní, postaviv tak vůdce výpravy před hotovou věc, je trestán zastavením činnosti na jeden rok a nebude nikdy stavěn do národního mužstva,“ pravilo se ve zdůvodnění, které vynesl ústřední výbor ČSAF 14. září 1924 a přidal i dovětek: „Kromě toho neposlechl asociačního kapitána, který na něm žádal, aby se neunavoval procházkami po Paříži.“

Proslulým milovníkem a lovcem ženských srdcí byl legendární slávistický útočník Vlastimil Kopecký. Stačilo, aby se do nějaké krásky zahleděl, a dočista zapomínal na fotbal. Naložil svou vyvolenou do auta, odjel s ní do hotelu za Prahou nebo do hor či lázní a několik dnů po něm nebylo vidu ani slechu. Slavný kanonýr sešíváných Josef Bican vzpomínal, že Kopeckému několikrát dojednal u klubových výborů zvýšení gáže, k němuž ovšem nikdy nedošlo.

„Přitom stačilo, aby Vlastík přijel na jednání s výbory a podepsal novou smlouvu. Jenže on byl právě v tu dobu zaláskovaný, na domluvenou schůzku nepřišel a na trénink se vrátil až po pár dnech jako umolousaný kocour. Samozřejmě že výboři nechtěli o zvýšení gáže ani slyšet,“ prozradil na Kopeckého Pepi Bican, který byl naopak pověstný profesionálním přístupem k fotbalu a příkladnou životosprávou i osobním životem.

S reprezentací a ženštinami je spojen i skandál, který se odehrál v roce 2007 po prohraném kvalifikačním zápase s Německem o postup na Euro 2008 v dnes už neexistujícím hotelu Praha v Dejvicích. Když totiž redaktorka bulvárního deníku *Šíp* Kateřina Šmídová zaklepala v noci na dveře pokoje číslo 433 a s notýskem a tužkou v ruce se vydávala za sběratelku autogramů, udělala hotové terno. Odhalila, že v pokoji slaví pět fotbalistů devětadvacáté narozeniny Tomáše Ujfalušiho ve společnosti prostitutek, oslavence dokonce přistihla, jak platí v recepci útratu 41 tisíc korun.

„Není to pravda. Na recepci jsem byl, to ano, ale nic takového jsem neplatil. Ta částka absolutně nesouhlasí,“ vstoupila mezi nesmrtelné Ujfalušiho hláška, pronesená druhý den, když aféra praskla.

Fotbalové vedení poté rozhodlo, že celý reprezentační tým dostane pokutu milion korun a napříště bude ubytován v jiném hotelu, kde budou hráči víc pod kontrolou.

2. K britským Vánocům fotbal neodmyslitelně patří

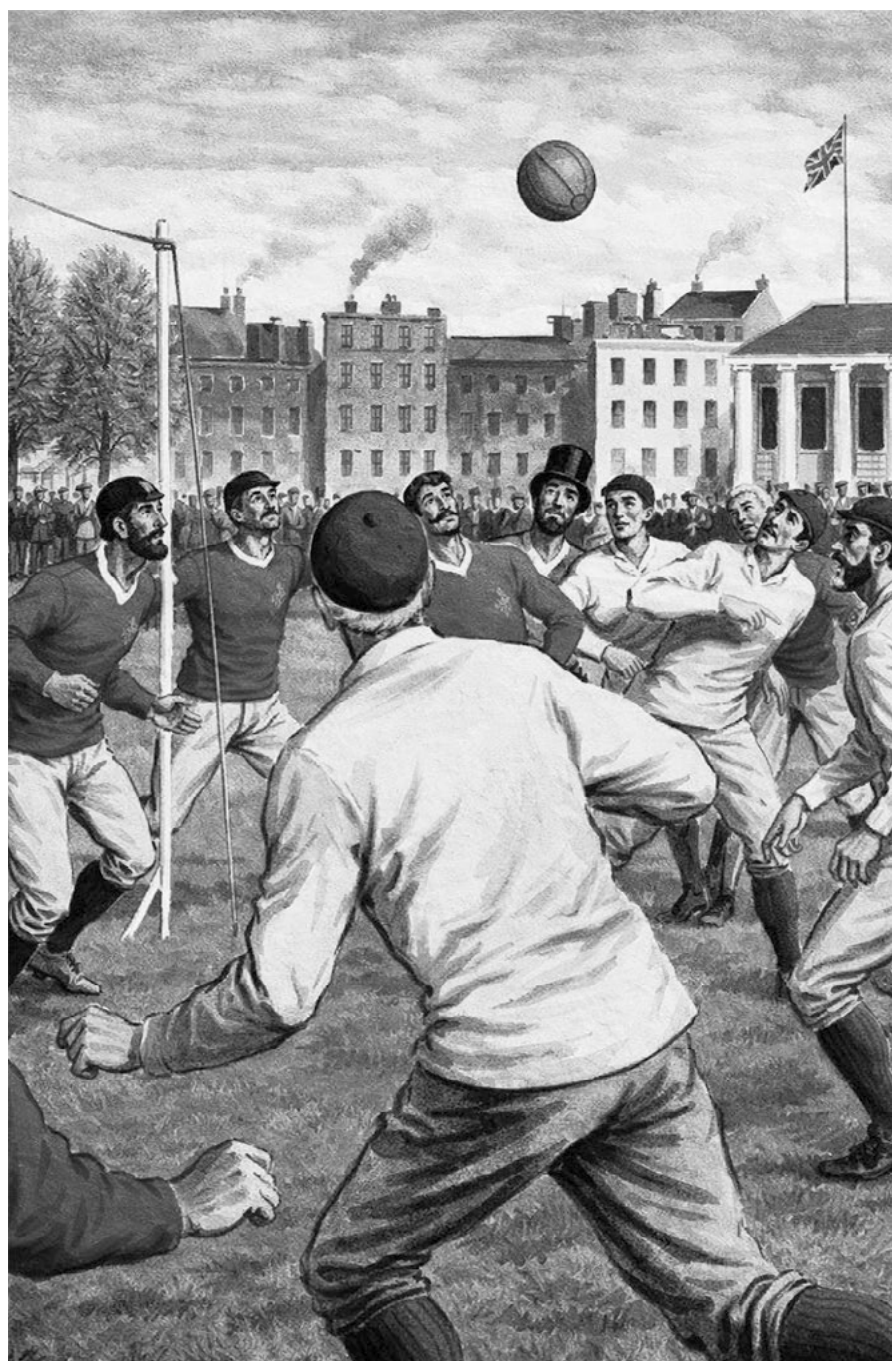
Nikoli jen zájem televizních společností nucených nabídnout svým divákům i během Vánoc co nejvíc zábavy, mezi kterou patří pochopitelně i fotbal, ale především letitá tradice je důvodem, proč se v Anglii hraje fotbal i během svátečních dnů na konci roku. A vlastně nejen v Anglii, ale na celých Ostrovech, protože ligové soutěže pokračují Vánocům navzdory i ve Skotsku a Severním Irsku.

Anglické fotbalové Vánoce se navíc staly inspirací i pro další evropské země. Kupříkladu v Belgii má nejvyšší soutěž jedno ligové kolo na programu i v druhý svátek vánoční, tedy na Štěpána.

Právě fotbalové zápasy hrané na Štěpána se totiž staly v Anglii základem tradice, která se dodržuje dodnes. Všechno začalo 26. prosince 1860 v Sheffieldu, kde se utkaly dva nejstarší fotbalové kluby na světě – místní FC Sheffield, založený v roce 1857, s FC Hallam, který vznikl o tři roky později. A místní derby se ke všemu hrálo na Sandygate Road, což je nejstarší fotbalové hřiště na světě, existující mimochodem dodnes.

Zájem o zápas byl tak veliký, že po založení anglické ligy v roce 1888 se zrodila myšlenka na toto střetnutí navázat a hrát soutěžní zápasy i na Štěpána. Ovšem s tím, že se stejně jako v Sheffieldu utkají jen místní mužstva, aby hráči a jejich fanoušci nemuseli ve sváteční den nikam cestovat.

Pro Anglii a vůbec spoustu zemí britského impéria – Hongkongem či Singapurem počínaje a Kanadou či Jižní Afrikou konče – je druhý svátek vánoční Krabicovým dnem. Tradice tzv. Boxing Day sahá až do 17. století, kdy služebnictvo mělo možnost navštěvovat rodiny, u kterých celý rok sloužilo, a dostávalo darem krabici se zbylým vánočním jídlem, někdy i drobnými dárky a trochou peněz. Později se tento zvyk rozšířil i třeba mezi pošťáky a zaměstnance veřejných služeb, na něž po zaklepání na dveře rovněž čekala natchystaná krabice.

Stejnou samozřejmostí pro Anglii je, že Boxing Day je spojen s pořádáním nejrozumnějších sportovních akcí. Konají se ragbyové zápasy, boxerské turnaje, na dráze Kempton Park v Surrey je na programu dostihový závod pro čtyřleté a starší koně, jenž je na Ostrovech druhým nejprestižnějším podnikem hned po Zlatém poháru v Cheltenhamu. Samozřejmě se hraje i fotbal. A po první světové válce 26. prosince pravidelně nejen v nejvyšší soutěži, ale i ve čtvrté lize.

Během svátečních dnů na přelomu starého a nového roku musí týmy Premier League zvládnout dokonce hned čtyři ligová kola a jedno pohárové v FA Cupu k tomu, což samozřejmě představuje pro hráče enormní zátěž. Není proto divu, že právě toto období je považováno za klíčové pro celý další vývoj soutěže i konečné umístění.

„Během deseti, dvanácti dnů se hrají čtyři utkání, takže jde o dvanáct bodů. Když je mužstvo ve formě, může si hodně polepšit, když má naopak problémy, může celou sezonu pokazit. Dva sváteční týdny stačí, aby všechno bylo rázem jinak,“ často připomínal svým svěřencům legendární kouč Manchesteru United Sir Alex Ferguson, stejně jako všichni ostatní kluboví trenéři.

3. Vítěz musel dát dva góly

Zápas trvající devadesát minut nebyl v minulosti zdaleka takovou samozřejmostí, za jakou je považován dnes. Třeba vůbec první obecně respektovaná pravidla nazývaná „sheffieldská“, podle nichž se hrál fotbal ve střední a severní Anglii až do roku 1877 a která se stala podkladem a inspirací pro dokument *Laws of the Game*, tedy Pravidla hry, přijatý v prosinci 1863, ponechávala délku hrací doby na dohodě kapitánů obou mužstev. Z textu plynulo, že utkání může trvat hodinu, ale klidně i tři.

Ještě starší verze sepsaná na škole v Shrewsbury zase určovala, že se utkání musí hrát tak dlouho, dokud alespoň jeden ze soupeřících týmů nedá dva góly. Ani v nejstarší dochované podobě pravidel sestavených asistentem rektora na Uppinghamské univerzitě J. C. Thringem se o délce hrací doby nemluví. Zato se v nich píše o tom, že ruce lze použít k zastavení míče a jeho položení na zem před nohy, nebo že hráč nemůže kopat do míče, který je ve vzduchu.

Za první utkání, které se hrálo devadesát minut a bylo rozděleno na dva poločasy po pětadvaceti minutách, je proto považováno střetnutí organizované nově ustavenou Anglickou fotbalovou asociací. V londýnském Battersea Parku se v něm 31. března 1866 utkala mužstva Londýna a Sheffieldu. Před začátkem střetnutí se kapitáni i funkcionáři obou týmů dohodli, že hrát se bude devadesát minut rozdělených do dvou poločasů a že oba poločasy budou posuzovány dle sheffieldských pravidel.

Ani to nebylo obvyklé... V té době bylo totiž možné hrát první poločas podle pravidel platných pro fotbal a druhý podle pravidel ragbyových.

A protože zkušenost s devadesátiminutovou hrací dobou se zamlouvala hráčům, funkcionářům i činovníkům fotbalové asociace, ujala se i v dalších zápasech.

4. Poděkování za píšťalku patří policistovi

Za to, že používají při zápasech píšťalku, kterou signalizují zahájení i ukončení utkání, stejně jako přerušení hry, vděčí fotbaloví rozhodčí jednomu anglickému policistovi. Když totiž v roce 1878 rozhodo-

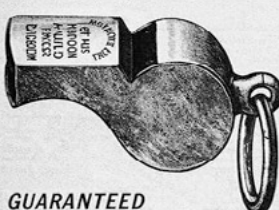
val zápas mezi Sheffieldem a Nottinghamem Forest, nazlobilo ho, že hráči nereagovali na jeho pokřiky ani na mávání šátkem, což byly do té doby jediné pokyny, kterými měl sudí právo signalizovat porušení pravidel a dožadovat se přerušování hry.

Ve fotbalové prehistorii se dokonce ani tyto pomůcky nepoužívaly, protože o sporných situacích rozhodovala domluva mezi kapitány obou týmů. Až v roce 1872, po schválení prvních oficiálních fotbalových pravidel, měla soupeřící mužstva právo jmenovat každé po jednom rozhodčím, již následně pobíhali za postranní čarou na jedné straně hřiště se šátkem nebo hůlkou.

Přitom ale neměli právo hru přerušit nebo do zápasu jakkoli vstoupit, pokud je neoslovili sami hráči. Teprve v sezoně 1891/92 bylo do pravidel přidáno ustanovení, že rozhodčí mohou běhat po hřišti a soudcovat přímo na ploše.

AULD'S CELEBRATED CALLS.

GUARANTEED SATISFACTION.

Sole Makers and Patentees of
 "The Metropolitan," "The Acme,"
 "The Thunderer," "The City,"
 and "The Acme Siren" Whistles.

Telephone No. 2109. Telegrams: "Ingenuity, Birmingham."

LARGE STOCKS—ALL SIZES.

We are the "Successors" of S. AULD and S. AULD & CO. of Glasgow, have removed the entire Plant, Stocks, &c., and are continuing the business from our known Birmingham Works.

Cablegrams: A B C Code, 511

**J. HUDSON & CO., The Metropolitan Whistle Works,
 11 and 13 BARR STREET, BIRMINGHAM.**

Vzpomínaný anglický policista v duelu Sheffieldu s Nottinghamem vyřešil spornou situaci po svém. Doběhl si do uniformy pro mosaznou píšťalku, kterou byli strážci zákona na Ostrovech už pár let vybaveni, a pronikavým hvizdem si zjednal respekt i na hřišti.

Není bez zajímavosti, že šlo o píšťalku ACME, kterou angličtí policisté používají dodnes a jejíž pronikavý hvizd byl slyšet i třeba na palubě potápějícího se Titanicu.

Vznikla v birminghamské dílně Josepha Hudsona, který vyráběl hudební nástroje. Když mu jednou upadly housle a rozlomily se na dvě poloviny, fascinoval ho pronikavý zvuk, který zničený nástroj při pádu na zem vydal. Experimentoval tak dlouho, dokud tón nezaklel do mosazné píšťalky.

Tu začali záhy nejprve používat pro lepší dorozumívání angličtí policisté při pronásledování zločinců, záhy se jako velice užitečný nástroj objevila i na fotbalových hřištích.

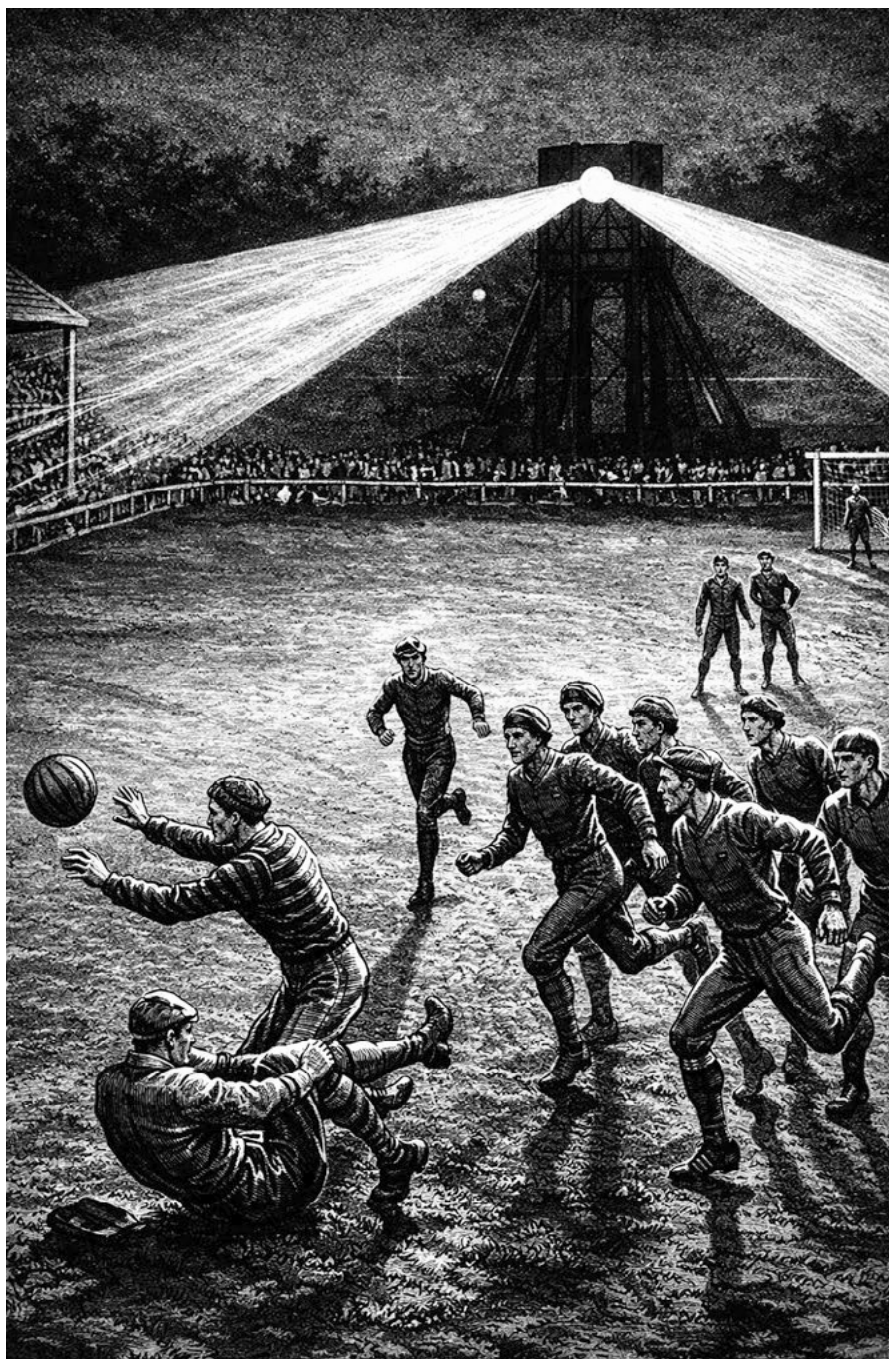
Joseph Hudson se synem na jejím zdokonalování dál vytrvale pracovali, a nakonec představili v roce 1930 verzi Pro-Soccer se speciálním náustkem a hlavně takovou silou, aby byl její zvuk slyšet i na bouřícím stadionu. Nicméně první zmínka o píšťalkách se ve fotbalových pravidlech objevila až v roce 1936. A to ještě jako poznámka pod čarou.

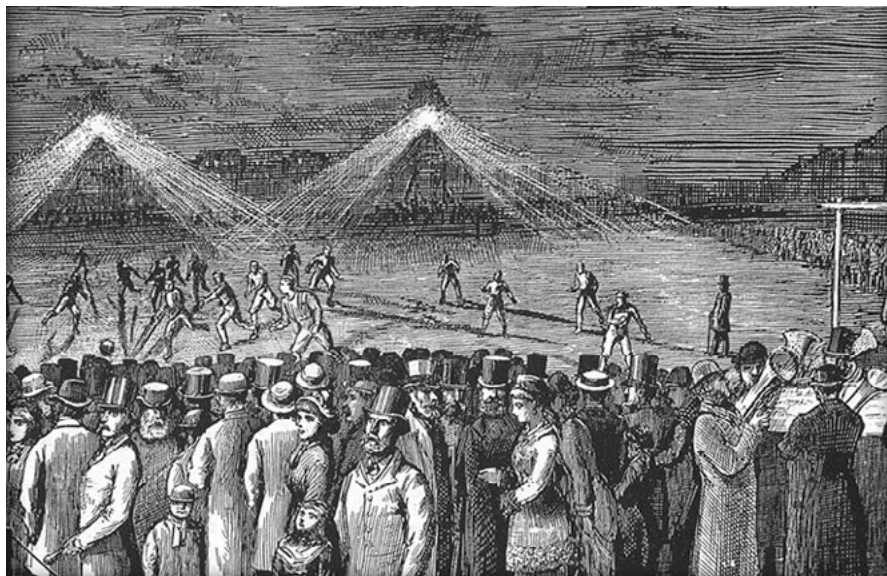
5. Fotbal pod plynovými, ale i olejovými lampami

První zápasy hrané pod umělým osvětlením byly hodně kuriózní. Zvláště ve fotbalové prehistorii, kdy ještě neexistovaly žárovky, takže se muselo svítit plynovými lampami.

Dějištěm premiérového večerního utkání se stal anglický Sheffield, kde proti sobě 14. října 1878 nastoupily k přátelskému zápasu dva týmy poskládané z místních hráčů. Výkop na Bramall Lane, které je dodnes domovským hřištěm Sheffieldu United, byl stanoven na půl osmou večer. Zápas samozřejmě přilákal spoustu zvědavých diváků. Dobové údaje mluvily o dvaceti tisících, ale přitom dodávaly, že mnoho dalších se v panující tmě dostalo dovnitř bez placení.

Osvětlení obstarávalo osm tisíc plynových lamp zavěšených na čtyřech stožárech v rozích hřiště v desetimetrové výšce. Namodralé osvět-

lení bylo celkem jasné, takže na hřišti bylo dobře vidět, i když někteří plejeři si po utkání stěžovali, že je zář chvílemi oslepovala.

Experimentovalo se ale nejen s plynovými lampami... V roce 1890, tedy jedenáct let poté, co Thomas Alva Edison rozsvítil v New Jersey první elektrickou žárovku, se hrálo 11. března ve Skotsku derby mezi St. Mirren a Morton FC za svitu olejových lamp. Skončilo nerozhodně 1:1 a aktéři si pochvalovali, že trávník byl osvětlen velice solidně, takže experimentování s nějakými žárovkami není zapotřebí.

6. Nejstarší turnaj nepřežil stoleté výročí

Vůbec první turnaj reprezentačních mužstev se samozřejmě konal na Britských ostrovech. Po zápasech mezi výběry Anglie a Skotska, které se od roku 1870 hrály takřka pravidelně, se v roce 1882 sešli představitelé asociací Anglie, Skotska, Walesu a Irska a založili organizaci International Football Association Board (IFAB). Nejprve se usnesli na sjednocení pravidel, poté dospěli k dohodě, že dosavadní přátelská utkání nahradí British Home Championship, tedy šampionát čtyř zemí tvořících Spojené království.

První ročník se konal v roce 1884 a opanovalo ho Skotsko, které pak mělo v turnaji hraném jednokolově navrch i v dalších třech letech. Ve třetím ročníku se však muselo dělit o vítězství s Anglií, neboť obě mužstva měla po třech odehraných zápasech na kontě shodný počet bodů. Až do roku 1979 totiž nerozhodovalo v případě bodové rovnosti o pořadí skóre, takže se stávalo, že šampionát vyhrála dvě, tři a v roce 1956 dokonce všechna čtyři mužstva. V tomto roce totiž měly týmy Anglie, Skotska, Walesu a Severního Irska na kontě shodně po třech bodech.

Kromě období dvou světových válek se konal British Home Championship od roku 1884 pravidelně až do roku 1984. Pro úplnost je ale třeba dodat, že v roce 1981 zůstala soutěž nedohrána, což zapříčinily náboženské nepokoje v Severním Irsku.

Britský šampionát posloužil v letech 1950 a 1954 jako kvalifikační turnaj pro mistrovství světa a v roce 1968 jako kvalifikace pro mistrovství Evropy. Postup si pokaždé zajistila reprezentace Anglie, na světový šampionát ji podvakrát doprovodilo Skotsko.

Anglie je také týmem, který šampionát opanoval nejčastěji. Její reprezentace má na kontě 34 triumfů, kdy vyhrála turnaj sama, a dvacet dalších, kdy se o vítězství dělila. Následuje Skotsko s 24 samostatnými výhrami a 17 dělenými, Wales se sedmi vítězstvími a pěti dělenými, poslední je pak Severní Irsko a Irsko s třemi primáty a pěti dalšími, kdy

se o vítězství dělilo se soupeři. Do roku 1950 totiž irští fotbalisté hráli jako reprezentace Irska.

Až do roku 1935 nedostával vítěz šampionátu žádnou trofej. Tu vůbec první, která byla věnována králem Jiřím V., získalo Skotsko.

Po sto letech byl v roce 1984 šampionát zrušen pro nedostatek termínů v mezinárodním kalendáři, svou roli ovšem sehrál také uvažující zájem diváků, klesající návštěvnost a malá atraktivita turnaje pro týmy Anglie a Skotska.

Objevila se sice snaha tradici oživit nebo šampionát nahradit jinou soutěží, jenže ani jeden pokus nevyšel. Rous Cup, o který bojovaly jen týmy Anglie a Skotska, skončil po pěti letech, Pohár národů, v němž startovala v roce 2011 reprezentační mužstva Skotska, Walesu, Severního Irska a Irské republiky, zažil jen premiérový ročník a poté kvůli mizivému zájmu diváků rovněž zanikl.

7. Pokutový kop vymyslel brankář

Docela paradox – pravidlo o pokutovém kopu se nezrodilo u zeleného stolu, nepřišel s ním žádný funkcionář, nevymyslel ho rozhodčí ani hráč z pole – jeho autorem byl brankář. A ke všemu nikoli gólman z Anglie, ale z malé severoirské vesnice Milford v hrabství Armagh.

William McCrum tam zdědil fabriku na zpracování lnu, ale na rozdíl od otce příliš úspěšným podnikatelem nebyl. Zkrachoval, protože jeho vášeň pro hazardní hry byla příliš velká a nákladná, takže továrnu byl nucen prodat, aby zaplatil dluhy, které nadělal v kasinech v Anglii i třeba v Monte Carlu. Jedno dědictví přesto tento nadšený sportsman předsedající milfordskému kriketovému i fotbalovému klubu a hrající ragby a šachy za nedaleký Armagh zanechal.

„Mister Willie“, jak se mu přezdívalo, totiž fotbalovému klubu Milford FC nejen předsedal, ale léta hájil i jeho bránu. Nejčastěji samozřejmě na domácím hřišti, které leželo hned u řeky, často bylo zaplavené vodou, a proto se měnilo v bezednou bažinu.

Bránící hráči toho využívali k častým unfair zákrokům, kdy soupeře nejen faulovali, ale dokonce je strhávali k zemi, jen aby jim zabránili ve vstřelení gólu. Ruce, nohy, zápasnické chvaty, někde dokonce i rohovnícké údery, každý prostředek byl dobrý. V té době totiž pravidla znala pro faulující tým jedinou sankci – trestný kop. Jenže když ho rozhodčí nařídil, postavilo se do brány všech jedenáct hráčů potrestaného mužstva, takže exekutor trestného kopu byl bez šance tuto hradbu těl propálit.

McCrumovi se takový trest nezamlouval, a proto přišel s fotbalovým trestem smrti. I tak byla totiž jeho myšlenka na zavedení pokutového kopu zpočátku nazývána. On sám ji formuloval následně: „Pokud kterýkoli hráč úmyslně nakopne nebo drží protihráče nebo úmyslně manipuluje s míčem do dvanácti yardů od vlastní brankové čáry, rozhodčí udělí proti provinivší se straně trestný kop, který bude odehrán z jakéhokoli bodu 12 yardů od brankové čáry za následujících podmínek: Všichni hráči, s výjimkou hráče, který

kope penaltu, a brankáře, stojí za míčem a nejméně šest metrů od něj. Pokutovým kopem může být vstřelen gól.“

Svůj návrh sepsal v době, kdy byl jeho Milford FC účastníkem irské ligy, ve které nezískal ve čtrnácti zápasech ani bod a skončil poslední se skóre 10:62. V Irsku mu přesto dopřáli sluchu a pravidlo o pokutovém kopu tam bylo zavedeno, ale McCrumovi to nestačilo.

Přesvědčil generálního tajemníka Irské fotbalové asociace Jacka Reida, aby ho v roce 1890 předložil k projednání a schválení na zasedání IFAB, tvořeného zástupci asociací Anglie, Skotska, Walesu a Irska.

Reid to zkusil, jenže na nešťastníka McCruma tým přivolal nejen spoustu nevole, ale také rozhořčení a výsměchu. Angličané totiž „irské pravidlo o trestu smrti“ smetli ze stolu. Brali ho jako atak proti viktoriánskému vnímání sportu, který provozují jen ryzí gentlemani, jimž jsou naprosto cizí nějaké násilnosti, faulování, unfair zákroky a další hrubé excesy.

Rok trvalo, než se k návrhu vrátili a 2. června 1891 po bouřlivém jednání v hotelu Alexandra v Glasgow ho schválili a zanesli do fotbalových pravidel jako paragraf číslo třináct. I se změnami a úpravami určujícími, kde může stát brankář a kde hráči. A s dodatkem, že pokutový kop se musí provést i poté, co řádná hrací doba už vypršela.

Přiměla je k tomu zkušenost z únorového čtvrtfinále FA Cupu mezi Notts County a Stoke City. V něm totiž nařídil rozhodčí v poslední mi-

nutě za stavu 1:0 pro domácí proti bráně Notts trestný kop pro úmyslnou hru rukou obránce Jacka Henryho na brankové čáře. Gólmana provinivšího mužstva to popudilo, sebral míč a odkopl ho daleko od hřiště. Než se podařilo balon najít a vrátit, čas zápasu se naplnil. Rozhodčí proto utkání ukončil a trestný kop už se nezahrával.

Pro úplnost je třeba dodat, že vůbec prvním střelcem pokutového kopu v ligovém střetnutí byl po jeho oficiálním zavedení Joseph „Billy“ Heath oblékající dres Wolverhamptonu Wanderers, který 14. září 1891 ve střetnutí proti Accringtonu FC penaltu proměnil a jeho tým nakonec vyhrál 5:0.

Tehdy si ještě mohl vybrat, z kterého místa vzdáleného 12 yardů od brankové čáry chce střílet, protože pokutové území v dnešní podobě a značka pro exekuci penalty byla zavedena až při úpravě pravidel v roce 1902.

8. Síť má patentovanou stavební inženýr

Angličan John Alexander Brodie byl nejen uznávaným stavebním inženýrem, ale i velkým fotbalovým fanouškem. Právě jemu vděčí svět za vynález brankové sítě, kterou si nechal patentovat.

Liverpoolský rodák totiž nade vše miloval Everton FC a těžce nesl, že jeho klubu neuznal rozhodčí v zápase s Accringtonem Stanley FC 26. října 1889 naprosto regulérní gól, čímž ho připravil o výhru. Sudí totiž nepostřehl, že míč proletěl mezi tyčemi, a měl za to, že střela bránu minula. Nařídil proto jen odkop od brány.

Brodie si věhlas a slávu získal i jako městský projektant. Kolem Liverpoolu navrhl městský obchvat – první podobnou stavbu ve Velké Británii. Byl také iniciátorem stavby první dálnice na Ostrovech spojující liverpoolský přístav s průmyslovými oblastmi East Lancashire v okolí Manchesteru. Dočkal se i pozvání do Indie, aby pomohl s návrhem a plánováním výstavby Nového Dillí.

Neuznaný gól ho mírně řečeno naštal. Několik týdnů dumal, jak podobným křivdám zabránit.

Nakonec dorazil na patentový úřad s vynálezem, který nazval „velká kapsa“. Šlo o síť, která se zavěšovala za branku, aby zachycovala míče, které prošly mezi tyčemi a břevnem – v té době už dřevěným, neboť v roce 1875 bylo rozhodnuto, že napnutou pásku nahradí příčka ze dřeva, později označovaná za břevno.

Hned druhý rok zjara byla Brodieho „velká kapsa“ otestována v liverpoolském Stanley Parku, a protože měla úspěch, zaujala i činovníky Anglické fotbalové asociace. Ti ovšem rozhodli, že musí být vyzkoušena přímo před jejich očima v neoficiálním utkání mezi Nottinghamem Forest a Evertonem.

Stalo se tak v lednu 1891 na stadionu Trend Bridge a k radosti inženýra Brodieho prvním hráčem, který napnul míčem síť, byl jeho oblíbenec v modrém dresu Fred Geary. Sudí Sam Weller Widdowson, který tehdy zápas rozhodoval a jenž mimochodem proslul vynálezem holenních chráničů, vstřelený gól samozřejmě uznal, takže už nic nebránilo, aby se „velká kapsa“ začala používat na všech hřištích. Nejdřív na Ostrovech, po pár letech i na starém kontinentu.

John Alexander Brodie to ve své civilní profesi dotáhl daleko. Stal se docentem inženýrství na Liverpoolské univerzitě, jeho největším technickým a stavebním úspěchem byla stavba dvě míle dlouhého silničního tunelu pod řekou Mersey, který byl v roce otevření 1934 nejdelším silničním tunelem na světě.

Nikdy však nepřestal tvrdit, že vynálezem, na který je nejvíc hrdý, je branková síť.

9. Hampden Parku zůstanou divácké rekordy navěky

Slavný stadion Hampden Park ve skotském Glasgow držel a stále drží spoustu rekordů v návštěvnosti – a tak to zřejmě i zůstane.

Když byl 31. října 1903 slavnostně otevřen, patřil mu primát největšího fotbalového stadionu na světě. A to se jeho kapacita v průběhu prvních pětatřiceti let hned dvakrát navyšovala – nejdřív v roce 1927, poté o deset let později, kdy už bylo v hledišti 183 388 míst. Skotská fotbalová asociace však nařídila, že do prodeje smí jít maximálně sto padesát tisíc vstupenek.

A právě rok 1937 přinesl dva rekordy, jimiž se Hampden Park navždy zapsal do historie.

Nejdříve při utkání Britského šampionátu mezi domácím Skotskem a Anglií, které se hrálo 17. dubna. V ochozech tehdy bylo podle oficiálních údajů 149 415 diváků, ve skutečnosti jich ale sledovalo zápas daleko víc. Do tohoto počtu totiž nebyli zahrnuti majitelé čestných vstupenek, novináři, policisté a diváci, kteří na stadion pronikli bez lístků. Údajně jich mohlo být až dvacet tisíc.

Fanoušci zaplatili na vstupném na tu dobu neskutečných 24 300 liber. Viděli senzační výhru Skotska 3:1 a přitom se postarali o rekord v návštěvnosti na mezistátním střetnutí (dnes už jen evropský).

Duel mezi Skotskem a Anglií málem vstoupil do historie i tím, že v něm mohli hráči poprvé nastoupit s čísly na dresech. Anglická fotbalová asociace tuto možnost navrhla, protože v amatérských mezinárodních zápasech ji už úspěšně vyzkoušela, jenže Skotové byli rezolutně proti. Obě asociace se pak společně postavily i proti tomu,

aby BBC vysílala zápas přímým rozhlasovým přenosem. A nic na tom nezměnila ani nabídka, že zaplatí slušnou finanční částku, která bude určena nemocnicím v Glasgow.

Hned týden poté se v Hampden Parku zrodil i návštěvnický rekord na klubovém utkání. Na finále Skotského poháru mezi Celticem Glasgow a Aberdeenem, v němž Celtic vyhrál 2:1, totiž přišlo 24. dubna 147 365 diváků. A bylo by jich mnohem víc, kdyby na všechny zájemce vyšly vstupenky. Podle svědectví funkcionářů obou klubů i tvrzení novinářů totiž zůstalo minimálně dvacet tisíc dalších fanoušků před branami stadionu. I tak je návštěva 147 365 diváků dodnes evropským rekordem.

Nepřekonaným zůstává také rekord evropských klubových pohárových soutěží. V Hampden Parku přihlížel v roce 1970 semifinálovému střetnutí Poháru mistrů evropských zemí mezi Celticem Glasgow a anglickým Leeds United dav čítající 136 505 diváků. Celtic zvítězil 15. dubna v poměru 2:1.

Po roce 1977 však už neměl Hampden Park šanci svou sbírku rekordů rozšířit. Kapacita stadionu byla totiž nejprve snížena na 81 tisíc míst, v roce 1999 při další rekonstrukci a modernizaci pak dokonce „jen“ na 51 866 míst.

Ještě jeden rekord však Hampden Parku patřil až do roku 1987. Zatímco po celém světě už měly tyče a břevna brankových konstrukcí oválný tvar, Skotové lpěli na tradicích. Proto na jejich národním stadionu stály tyče a břevna s čtvercovým průřezem.

10. Košek přerazil břevno, Svoboda protrhl síť

Náramných kanonýrů měl český fotbal v minulosti spoustu. A dokonce takových, že se o jejich pumelicích, žíních, mordách či prostě tvrdých střelách vyprávěly příběhy tradující se z generace na generaci. Ba dokonce i kuplety se o nich skládaly, které se pak zpívaly nejen v kabaretech a šantánech, ale i na stadionech.

Hotovou legendou mezi kanonýry se stal hned v úplných fotbalových počátcích slávistický bombardák Jan Košek. „Jeho shoot zůstane ještě dlouho nedostižný,“ psal dobový tisk o Koškovi, jenž podle klubových kronik Slavie a Sparty, za kterou hrával po dobu studií, nastrílel ve 296 utkáních neuvěřitelných 666 branek.

Měl v noze dynamit, takže se před ním trásli všichni brankáři. A bylo jedno, z jaké vzdálenosti střílel, zda hrál proti Spartě, skotskému Aberdeenu, amatérské reprezentaci Francie či Anglie nebo třeba jedenáctce z Loun.

Právě k exhibičnímu zápasu neporažitelné Slavie v Lounech v roce 1911 se váže historka, o níž všichni pamětníci svatosvatě tvrdili, že je pravdivá. Mužstvo Čech, které tvořilo hned devět hráčů Slavie s Koškem v čele, se toho roku v létě stalo amatérskými mistry Evropy, neboť ve francouzském Roubaix porazilo jak domácí Francii, tak anglické amatéry. Po návratu přitom neexistovalo, aby hráči dostali volno. Kluby už měly dojednání celou exhibiční šňůru zápasů, z nichž samozřejmě plynuly peníze pro klubové pokladny.

Proto Slavia zavítala do Loun, aby tamním amatérům předvedla, jak se hraje opravdový fotbal. A Košek aby ukázal, jakou mají jeho střely razanci. Když se střetnutí chýlilo ke konci, vypálil takovou ránu, že přerazil břevno.

Domácí výboři i hráči hořekovali, jaká se jim stala škoda, v domněnání, že Slavia alespoň něco sleví z dojednaného startovního, ale Košek vyřešil vše po svém: „Ta štangle byla stejně nahnilá.“

A protože bez břevna se pokračovat nemohlo a Slavia v tu chvíli vedla 10:0, rozhodčí zápas ukončil. „Stejně by byl za chvíli konec,“ zdůvodnil své rozhodnutí a lounským fotbalistům vysvětloval, že mohou být vlastně rádi, protože Košek by jim byl schopen svými střelami přelámat i tyče.

O kanonýrovi třicátých let „Franci“ Svobodovi se dokonce zpíval po Praze i celých Čechách kuplet, jak... „z třiceti metrů dále, Svoboda na bránu pálí“. I on měl totiž v noze takovou ránu, že trhal síť a byl schopen zranit soupeřova brankáře. Zvlášť když byl kožený míč se šněrováním, protože jinými se v té době samozřejmě nehrálo, pořádně nasáklý vodou a ještě obalený bahnem. Pak to byly skutečně nechyatelné projektily.

Spartánský brankář Bělák ho jednou v zápase se Slavií zkusil lapit, ale balon vypálený stokilovým Svobodou zpoza šestnáctky ho úplně omráčil, takže zůstal ležet na zemi bez známek života a několik minut ho museli křísit.

Největší slávu však slávistickému šutérovi přinesl gól, který dal v roce 1930 v reprezentačním dresu. Do Prahy tehdy v červnu přijeli Španělé s legendárním Zamorou v bráně, a i toho Svoboda vytrestal. Sedm minut před koncem vypálil takovou pumelici, že se Zamora jen podíval, jak ničí síť za jeho zády.

Československo slavně vyhrálo 2:0 díky penaltě proměněné Hojerem a Svobodově nechytatelné ráně. Po skončení zápasu, který se hrál na stadionu Sparty, snad nebylo diváka, jenž by se nešel podívat na díru v síti, kterou tam Svobodův gól udělal.

11. Hrdina změnil fotbalová pravidla

Jedním z nejlepších a také nejvynalézavějších brankářů na Ostrovech před první světovou válkou byl Velšan Leigh Richmond Roose. Chytil za Stoke City, Everton, Sunderland, skotský Celtic Glasgow, ale také za Huddersfield a Aston Villu, než se na sklonku kariéry objevil v provincii 1911 ve Woolwich Arsenal FC.

Angažovali ho v 34 letech jako hrajícího trenéra, aby svým nástupcům v bráně předával zkušenosti. „Nesahali jsme mu ani po ramena, nade všemi vyčníval. Pokud jsme se měli od někoho učit, pak jedině od něho,“ skládal mu poklony jeho nástupce v bráně Harold Crawford.

Leigh Roose, který odchytal stovky zápasů, byl ovšem i hodně vynalézavý a dovedl využít všeho,

co tehdejší fotbalová pravidla dovolovala. Když jeho Woolwich Arsenal FC vedl a bránil výsledek, sebral míč a dlouhé minuty s ním dribloval podobně jako basketbalisté.

Pravidla skutečně umožňovala, aby brankáři chytali míč do rukou kdekoli na své polovině hřiště a postupovali s ním až k půlící čáře, pokud s ním driblovali o zem. V jednom utkání, kterému přihlíželi i zástupci Anglické fotbalové asociace, to ovšem Roose přehnal. Podle dobových údajů dribloval a držel míč takovou dobu, že to vydalo na celý jeden poločas.

I proto došlo v roce 1912 ke změně pravidel a brankáři od té doby smějí používat ruce k chytání míče jen v pokutovém území.

Legendární gólman, který ke změně pravidel přispěl, toho však nemusel litovat. V březnu 1912 v zápase proti svému bývalému mužstvu Sunderlandu ukončil kariéru. Publikum mu nadšeně aplaudovalo a Leigh Roose chodil dvacet minut kolem hřiště, aby si se svými obdivovateli potřásl naposledy rukou.

Po vypuknutí první světové války se navzdory odporu svého otce, který byl zapřisáhlým pacifistou, přihlásil ke Královskému lékařskému sboru, byl odvelen do Francie a v nemocnici v Rouenu pomáhal léčit zraněné vojáky. Po několika měsících se vrátil do Londýna. Nestálo mu sloužit v lazaretu, chtěl být s puškou v první linii. Na západní frontě si počínal nesmírně odvážně, takže byl vyznamenán vojenskou medailí Za statečnost, kterou projevil v bitvě na řece Sommě, při jedné z nejkrvavějších operací první světové války. Během bojů trvajících 4,5 měsíce ztratili Francouzi a Britové 792 tisíc vojáků, Němci pak uváděli 538 tisíc obětí na životech.

Leigh Richmond Roose byl jednou z nich, neboť 7. října 1916 byl zabit při útoku na německé zákopy ve francouzském Gueudecourtu.

12. Deset zápasů stačilo na šest mistrovských titulů

Islandskému klubu Knattspyrnufélagið Fram, který je dnes známý pod názvem Fram Reykjavík, v letech 1913–1918 stačilo odehrát dohromady jen deset zápasů, aby šestkrát triumfoval. Ve dvou sezonách dokonce nemuseli jeho hráči vůbec kopnout do míče, a přesto slavili titul. Na ostrově gejzírů a sopek měla totiž zpočátku ligová soutěž jen dva

účastníky, a protože soupeř v letech 1913 a 1914 k zápasu nenastoupil, byli plejeři Knattspyrnufélagið automaticky prohlášeni vítězem.

Až v průběhu let mužstev přibývalo a islandský suverén už neměl tak dominantní postavení. V roce 1916 musel dokonce sehrát dodatečné utkání proti týmu Knattspyrnufélag Reykjavíkur. Vzájemný mač skončil nerozhodně 2:2, a i když obhájce titulu získal v zápasech s třetím účastníkem soutěže Knattspyrnufélagið Valur víc bodů, neboť ho porazil 2:1, zatímco Knattspyrnufélag s ním pouze remizoval 3:3, rozhodovalo dodatečně nařízené finálové střetnutí. V něm Fram vyhrál 3:1 a zase slavil ligový primát.

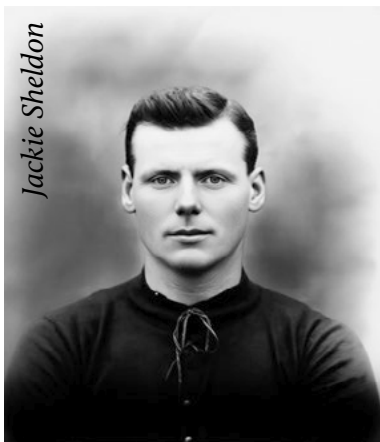

Nadvláda dnešního Framu Reykjavík nad islandským fotbalem skončila v roce 1918, kdy se nejlepší střelec mužstva Friðbjófur Thorsteinsson přestěhoval do Kanady a jeho góly spoluhráčům chyběly. Na další titul si tak musel Fram počkat až do roku 1921. Podobná léta hojnosti jako na počátku islandské fotbalové historie už ale nikdy nezažil. I proto je s 18 získanými tituly v historickém přehledu islandských mistrů až třetí za Knattspyrnufélag Reykjavíkur, který jich měl do roku 2019 na kontě sedmadvacet, a Valurem, jenž jich posbíral dvaadvacet.

13. Doživotní tresty pro sázkaře

Je pravdou, že i dříve končila některá utkání v Anglii i na starém kontinentu dost podezřele. Konkrétní obvinění ovšem padlo, vyšetřování začalo a tresty byly vyneseny až po duelu v sezoně 1914/15 mezi Manchesterem United a Liverpoolem. Vznášelo se nad ním podezření, že šlo o předem domluvený výsledek.

V samém závěru sezony hrozil Manchesteru United sestup, což by pro klub znamenalo katastrofu a pro hráče ztrátu příjmů. Zvlášť když bylo už téměř jisté, že kvůli hrozbě první světové války nebude další sezona vůbec zahájena. Proto se na Velký pátek v předvečer zápasu sešlo několik fotbalistů obou mužstev v jedné z hospod v Man-

chesteru, aby se domluvili, co se dá s výsledkem udělat – a jak na něm patřičně vydělat.

Zase až takový problém to nebyl, neboť Liverpoolu už o nic nešlo. Figuraval na třináctém místě, sestup mu nehrozil a z klidného středu tabulky se k lepšímu umístění také prodrat nemohl. Úmluva proto zněla, že domácí Manchester vyhraje 2:0 a získá potřebné body, a ani hráči z Merseyside nebudou škodní. Vsadí si prostě

přesně na tento výsledek, protože byl na něj vypsán kurz 7:1.

Druhý den se na hřišti obě mužstva usilovně snažila, aby byla dohoda naplněna, takže utkání skutečně 2:0 skončilo. Hráči to ovšem místy se vstřícností až přeháněli, což vyvolalo první podezření. Druhé se dostavilo ve chvíli, kdy domácí po dvou trefách George Andersona vedli 2:0 a rozhodčí proti nim nařídil pokutový kop. Žádnému z hostujících hráčů se na exekuci nechtělo, takže nezbylo, aby se penalty ujal kapitán mužstva a pozdější trenér Patrik O'Connell.

Ir však zachoval chladnou hlavu a míč poslal mimo bránu Liverpoolu. Po závěrečném hvizdu si proto hráči obou týmů nadšeně potřásli pravicemi a spokojeně odešli do šaten. Jen hosté se zlobili na svého spoluhráče Freda Pangama, neboť ten mohl všechno pokazit a připravit je o peníze. Za stavu 2:0 totiž vystřelil na domácí bránu tak nebezpečně, že trefil břevno.

Anglická fotbalová asociace proto spustila vyšetřování, během kterého se přišlo na to, že tři hráči z Manchesteru a čtyři z Liverpoolu si skutečně na výsledek vsadili. Za hlavního organizátora byl označen Jackie Sheldon z Manchesteru, který předtím oblékal dres Liverpoolu.

Všichni se hájili, že válečný konflikt zcela určitě přeruší, nebo mnohým dokonce ukončí kariéru, takže se chtěli alespoň trochu finančně zabezpečit. Liverpoolští navíc shodně odmítli, že by sledovali jakékoli jiné zájmy a chtěli snad pomoci Manchesteru k záchraně.

Neprošlo jim to. Asociační funkcionáři dospěli k závěru, že šlo o hráčské spiknutí, a všech sedm obviněných doživotně distancovali.

Trest však platil jen v Anglii, takže čtyři provinilci odešli do Skotska a v tamních klubech hráli dál. Po skončení první světové války se pak dočkali zrušení trestů za služby odvedené vlasti během války.

Manchester jako klub nijak potrestán nebyl, neboť se neprokázalo, že by jeho činovníci o domluvě hráčů věděli. Dva získané body mu proto byly ponechány. Pomohly mu k osmnácté příčce a záchraně.

Sestoupit měl Arsenal společně s Tottenhamem. Měl, ale nesestoupil. Válka totiž přerušila fotbalové dění na Ostrovech, a když se v sezóně 1919/20 sezona zase rozběhla, měla liga dvaadvacet účastníků místo dvaceti. A Arsenal byl mezi nimi.

14. Komik doplácel na svou vášeň

Vášeň populárního komika Vlasty Buriana pro fotbal byla tak velká, že na ni hned dvakrát doplatil ztrátou angažmá. Poprvé se mu to stalo v roce 1914, kdy chytal za pražskou Spartu a zároveň účinkoval v kabaretu Varieté. Pražské publikum po něm šílelo, takže bylo logické, že ředitel zařadil Burianovo číslo až na samotný konec programu.

Oblíbený komik si takovýto scénář nesmírně pochvaloval, neboť odpoledne mohl stát v bráně Sparty a z Letné spěchal rovnou na jeviště. Utkání desátého ročníku Poháru dobročinnosti mezi Spartou a Unionem Žižkov mu však přivodilo trable. V normálním hracím čase skončil zápas nerozhodně, takže se muselo prodlužovat dvakrát patnáct minut. Burian se chtěl ze hřiště vytrazit, protože si byl vědom, že své vystoupení ve Varieté v tom případě nestihne, jenže spoluhráči nechtěli o něčem takovém slyšet. A diváci také ne, protože předvedl několik skvělých zákroků. V prodloužení skórovala jako první Sparta, ale pár minut před koncem proti ní nařídil sudí pokutový kop.

„Za bránou stál hlouček nejzarytějších příznivců Sparty v čele s movitým pražským obchodníkem Wohryzkem. Spínali ruce, modlili se a slibovali, že když ‚desítku‘ chytnu, dají mi všechno, co si jen budu přát. Žižkovský Míla vystřelil k tyči, já se po míči vrhnul robinsonádou, balon jsem opravdu vyrazil a rozhodčí odpískal konec zápasu. Nadšení zavládlo obrovské, jenže když jsem se podíval za bránu, po mecenáších, kteří mi slibovali hory doly, nebylo vidu ani slechu. A když jsem ještě celý zpocený přijel do Varieté, bylo tam zavřeno. A kdyby jen to,

druhý den mi přišla domů výpověď,“ vzpomínal Burian, jak ve čtyřia-dvaceti letech přišel poprvé o divadelní angažmá. Těšit ho mohlo ales-poň to, že Sparta toho roku Pohár dobročinnosti poprvé vyhrála.

Tři roky nato dopadl stejně. To už ovšem chytil ve Viktorii Žižkov a zároveň účinkoval v kabaretu Rokoko. Žižkovská Viktorka se na Ve-likonoce roku 1917 chystala na zájezd do Budapešti a Burian chtěl sa-mozřejmě odjet s ní. Ředitel kabaretu Eduard Bass mu však odmítl dát dvoudenní dovolenou s odůvodněním, že o velikonočních svátcích je o návštěvu kabaretu největší zájem a Vlastu nemůže postrádat.

Burian přesto do Budapešti odjel, a když se vrátil, měl v divadle na-chystaný modrý arch papíru s výpovědí.

15. Z diváka reprezentantem proti Brazílii

Jediným divákem, který nastoupil za reprezentační tým své země – a k tomu ještě k utkání kontinentálního šampionátu –, byl argentin-ský fotbalista José Durand Laguna. Stalo se tak v roce 1916, kdy jeho země slavila sto let nezávislosti. Při té příležitosti bylo v Buenos Aires pořádáno jihoamerické mistrovství, které později dostalo název Copa América.

Do Buenos Aires přijely týmy Brazílie, Chile a Uruguaye, čtvrtým účastníkem byla pochopitelně Argentina. Před zápasem s Brazílií ovšem nastal pro reprezentaci Argentiny problém. Klíčový muž domácího celku Alberto Ohaco, který v prvním zápase proti Chile vstřelil dva góly a je dodnes považován za jednoho z nejlepších argentinských fot-balistů všech dob, totiž oznámil, že nemůže nastoupit. Nedovolovaly mu to pracovní povinnosti. V té době vládl ve fotbalové Argentině ryzí amatérismus, takže hráči si dobrého zaměstnání cenili víc než startů za národní mužstvo. Ohaco, oblékající klubové barvy Racingu Avella-neda, nebyl výjimkou... I proto se v nominaci na mezistátní střetnutí většinou objevovalo jen jedenáct hráčů, navíc v té době se ještě ani nesmělo střídát.

Vedoucí argentinské reprezentace začal před klíčovým duelem na-rychlo shánět náhradníka, aby mužstvo mohlo nastoupit v jedenácti. Oslovil Ricarda Naóna, ale fotbalista Gimnasia La Plata odmítl. Byl uražený, neboť ho dva roky do reprezentace nepovolali.

Před zahájením zápasu tak hrozilo, že Argentina bude hrát proti Brazílii skutečně jen v deseti. Vedoucí týmu se proto vydal do hlediště mezi šestnáct tisíc diváků. Měl štěstí, na zápas se přišel podívat svátečně vyšňořený José Laguna, který postával na tribuně v hloučku přátel. V národním týmu třicetiletého hráče Huracánu předtím několikrát zkoušeli, ale na šampionát ho nepovolali.

Laguna se tím necítil nijak dotčený, odešel se do šatny převléknout a proti Brazílii nastoupil.

A kdyby jen to – hned po deseti minutách vstřelil vedoucí branku domácích. K vítězství to ovšem nestačilo, neboť Brazílie záhy vyrovnala a zápas skončil remízou.

José Laguna už si nezahrál, neboť ze zaměstnání se k mužstvu vrátil Ohaco a ten měl pochopitelně před hráčem, který v národním týmu zaskočil vlastně jako divák, přednost.

Laguna přesto udělal ve fotbale kariéru. Nejprve jako trenér a prezident klubu Huracán, později jako manažer národního týmu Paraguaye, který vedl na dalších dvou jihoamerických šampionátech a v roce 1930 i na mistrovství světa.

16. Premiéra s protestem i spáleným stadionem

První ročník fotbalového šampionátu Jižní Ameriky, známého dnes jako Copa América, měl dramatický úvod i závěr.

Hned první střetnutí mezi mužstvy Uruguaye a Chile zavdalo důvod k protestům. V dresu Uruguaye totiž nastoupili dva hráči černé pleti – Juan Delgrado a Isabelino Gradín, který byl nakonec vyhlášen nejlepším střelcem i hráčem celého turnaje. Fotbalisté Chile proti jejich startu protestovali už před zápasem, a když pak prohráli 0:4 a Gradín jim dal dva góly, podali proti startu dvou Afričanů za Uru-

guay i oficiální protest. Vedení turnaje ho zamítlo a Delgrado a Gradín mohli nastoupit i v dalších střetnutích.

Ale ještě větší drama přineslo závěrečné utkání mezi domácí Argentinou a Uruguayí, v němž se rozhodovalo o vítězi celého turnaje. Argentina potřebovala vyhrát, favorizovanému soupeři stačila remíza. Zájem diváků byl obrovský. Jen z Uruguaye přijel na tu dobu nevídaný počet dvou tisíc fanoušků.

Záhy po zahájení prodeje vstupenek bylo jasné, že kapacita dvacetisícového stadionu Gimnasia Esgrima nebude stačit. Obavy se potvrdily... Ti, na které se nedostalo, prolomili brány a prorazili si cestu na dřevěné tribuny. Pouhých jedenáct policistů, kteří měli dohlížet na pořádek, nemohlo masu lidských těl zastavit. Dav je smetl, i když někteří hlídkovali před stadionem na koních.

Na tribunách bylo nakonec přes třicet tisíc diváků, fanoušci stáli namačkáni kolem postranních čar i za brankami, takže hráči obou mužstev je museli prosit, aby alespoň o krok ustoupili. Chilský rozhodčí Carlos Fanta přesto zápas zahájil.

Už po šesti minutách ho však musel poprvé přerušit, neboť diváci vnikli na hřiště a nastal nepopsatelný chaos. Hráči se zachránili úprkem do šaten a nejzuřivější fanoušci začali řídit v předtuše, že očeká-

Pág. 5 LA NACIÓN — Lunes 17 de Julio de 1916

EL MATCH FINAL DEL CAMPEONATO SUDAMERICANO DE FOOTBALL

Los disturbios de ayer en el field del Club de Gimnasia y Esgrima

INCENDIO DE UNA PARTE DE LAS TRIBUNAS

Desde las primeras horas de la tarde de ayer, una numerosa concurrencia de público se dio cita en el field del Club de Gimnasia y Esgrima, con motivo del partido del campeonato Sudamericano, de fútbol, que debía disputarse en el campo de la República Argentina, y de la República Oriental del Uruguay.

El número de espectadores superó con exceso la capacidad del local produciéndose desde temprano síntomas de malestar y desorden en los accesos. Numerosas personas, al verse imposibilitadas de ingresar, intentaron forzar las puertas, y por lo tanto se originaron los primeros disturbios.

La insuficiencia del personal de vigilancia y de las medidas de seguridad adoptadas, a pesar de la presencia en el campo de la policía, que en varias ocasiones se vio obligada a intervenir, contribuyó a que se produjeran los primeros disturbios.

A poco de iniciarse el partido, y temiendo que se produjeran nuevos disturbios, se decidió suspender el partido, y se procedió a evacuar el campo.

Ya en el momento de salir, se produjo un incendio en una de las tribunas, originado por un cigarrillo que se había encendido.

El incendio, que se produjo en una de las tribunas, originó un gran pánico entre el público, y se procedió a evacuar el campo.

Los daños materiales ocasionados por el incendio, que se produjo en una de las tribunas, son de considerable importancia, y se ha decidido indemnizar a los dueños de las tribunas.

Con respecto a los disturbios, se ha decidido tomar medidas para evitar que se repitan en el futuro.

superó con exceso la capacidad del local, produciéndose desde temprano síntomas de malestar y desorden en los accesos. Numerosas personas, al verse imposibilitadas de ingresar, intentaron forzar las puertas, y por lo tanto se originaron los primeros disturbios.

La insuficiencia del personal de vigilancia, y de las medidas de seguridad adoptadas, a pesar de la presencia en el campo de la policía, que en varias ocasiones se vio obligada a intervenir, contribuyó a que se produjeran los primeros disturbios.

Los daños materiales ocasionados por el incendio, que se produjo en una de las tribunas, son de considerable importancia, y se ha decidido indemnizar a los dueños de las tribunas.

Con respecto a los disturbios, se ha decidido tomar medidas para evitar que se repitan en el futuro.

vaný zápas neuvidí. Nejdřív vytrhli branky, pak zapálili síť, a nakonec i dřevěnou tribunu. Když hrozilo, že shoří i vlajky zúčastněných zemí, vyšplhal na stožár s uruguayským praporem mladý hrdina Juan Pallas a za ovací diváků ji zachránil. Okamžitě se našli další odvážlivci a zachránili i vlajky dalších tří zemí.

Hotovým zázrakem bylo, že na stadionu nedošlo k obrovské tragédii a obětím na životech. Všichni se dostali ven živí a jen s drobnými poraněními. Požár, který zcela zničil tři dřevěné tribuny, se přitom hasičům podařilo zkrotit až po šesti hodinách.

Utkání se dohrávalo druhý den na stadionu Racingu Avellaneda a pořadatelé už byli obezřetnější. Když byly tribuny plné, prodej vstupenek zastavili a posílené policejní hlídky se postaraly o to, aby se neopakovala situace z předchozího dne a diváci nevnikli na stadion násilím.

Střetnutí mezi Argentinou a Uruguayí skončilo nerozhodně, takže turnajový primát si z Buenos Aires odvezla Uruguay, která předtím porazila Chile 4:0 a Brazílii 2:1.

17. Copa América nejstarším kontinentálním šampionátem

Copa América se sice zrodila až na druhý pokus v roce 1916, přesto je nejstarším kontinentálním mistrovstvím na planetě.

Daleko starším než třeba asijský šampionát, který se hrál poprvé až v roce 1956, nebo africký Pohár národů, jehož premiéra se odbyvala o rok později. O mistrovství Evropy nemluvě. Vždyť Pohár národů, který byl až po letech prohlášen za první ročník mistrovství Evropy, byl poprvé na pořadu až v roce 1960. V Severní a Střední Americe se začalo o kontinentální primát bojovat od roku 1963, první ročník mistrovství Oceánie se dokonce konal ještě o deset let později.

Na jihoamerickém kontinentu se první klání reprezentačních mužstev konalo už v roce 1910, kdy do Buenos Aires přijely týmy Uruguaye a Chile. Turnaj pořádaný v rámci oslav sto let, jež uběhly od Květnové revoluce 1810, která stála na počátku cesty Argentiny k nezávislosti na Španělsku, vyhrála domácí Argentina před Uruguayí a Chile. Soutěž nesoucí název Copa Centenario Revolución de Mayo přilákala

na každý zápas průměrně pět tisíc diváků, a proto se o šest let později zrodil nápad podobné klání zopakovat.

Argentina totiž v roce 1916 slavila sto let nezávislosti a v rámci kulatého výročí probíhaly v Buenos Aires velkolepé oslavy. Společenské, vojenské, kulturní a také sportovní. Proto byly pozvány reprezentační celky Brazílie, Chile a Uruguaye, aby přijely sehrát podobný turnaj jako před šesti lety. Společně s fotbalovými týmy dorazili tehdy do Buenos Aires i představitelé čtyř pozvaných národních asociací, protože velkolepé oslavy přímo vybízely k jejich setkání.

Skutečně k němu došlo a 9. července, tedy v den stoletého výročí Argentiny, byla v Buenos Aires založena Jihoamerická fotbalová konfederace (CONMEBOL). Ta také rozhodla, že probíhající turnaj bude prvním oficiálním mistrovstvím kontinentu a Uruguay coby jeho vítěz prvním jihoamerickým šampionem.

Od té doby se Copa América hraje nepřetržitě, i když v průběhu let docházelo ke kratším či delším přestávkám, měnil se počet účastníků i cyklus turnajů. V roce 1959 se dokonce konaly dva turnaje – jeden v Argentině a druhý v Ekvádoru.

V posledních letech jsou k účasti zvána i reprezentační mužstva ze Severní a Střední Ameriky, a dokonce i Asie.

Historicky nejúspěšnější zemí je Uruguay s patnácti triumfy, následuje Argentina se čtrnácti prvenstvími a Brazílie, která se dosud stala jihoamerickým šampionem devětkrát.

18. Za jediný nedohraný finálový zápas mohlo Československo

Jediné finálové utkání, které zůstalo na velkých světových turnajích nedohrané, zažil olympijský turnaj v belgických Antverpách v roce 1920. Postarali se o to českoslovenští reprezentanti.

Když totiž ve čtvrtek 2. září 1920 prohrávali ve finále olympijského turnaje s domácím týmem 0:2, odešli na protest proti verdiktům anglického rozhodčího Johna Lewise ze hřiště, neboť podle jejich mínění řídil zápas jednostranně.

Uznal vedoucí gól Belgičanů, i když předtím centrforvard soupeře Bragard vrazil do brankáře Klapky, vyrazil mu z rukou míč a Steiner ho

chytil na brankové čáře v domnění, že sudí hru přeruší a odpíská faul. Nic takového se ovšem nestalo, Lewis namísto toho odpískal pokutový kop, z něhož skórovala Belgie poprvé.

Podobně poškozeni se cítili českoslovenští fotbalisté v 35. minutě, kdy byl faulován Kolenatý, ale ve hře se pokračovalo a Larnoe přidal druhou trefu. Všechno vyvrcholilo o pár minut později, kdy byl faulován Steiner, při příštím setkání s domácím Coppeém protihráči faul oplatil a byl vyloučen.

Kapitán mužstva Káďa proto svolal spoluhráče a na protest proti tendenčním verdiktům rozhodčího odvedl mužstvo do šatny. Hráči a vedení týmu už před zápasem nechtěli, aby finále řídil právě šestašedesátiletý Lewis, i když patřil na Ostrovech k neuznávanějším a nejrespektovanějším sudím. Pamatovali si na rok 1908 v Praze, kde soudcoval zápas mezi týmem Čech a amatéry z Anglie a vykládal si pravidla po svém. Nebo spíše podle toho, jak byl doma na Ostrovech zvyklý.

Proto podalo vedení proti jeho nominaci na finálové střetnutí olympijského turnaje protest, jenže nepochodilo.

A tak vzkypěla v hráčích po jeho verdiktech krev a odmítli uposlechnout ultimátum, které jim dal. Na hřiště už se nevrátili a dál v utkání nepokračovali.

Stadion, v jehož ochozech se mačkalo 35 tisíc diváků, bouřil a šlel, rozzuření fanoušci vnikli na hřiště a belgičtí vojáci s nimi. Přitom pošlapali československou státní vlajku, která byla mezitím stažena ze stožáru.

Fotbalová výprava z Prahy to považovala za zneuctění státního symbolu mladé československé republiky a k protestu, v němž si stěžovala na Lewisovy verdikty, neregulérnost obou uznaných gólů a chování diváků, připojila i tento incident.

Odvolací komise turnaje zamítla první tři body jako neoprávněné, bod čtvrtý postoupila belgickým pořadatelům. Ti ji předali svým vládním činitelům, kteří se zachovali korektně. Na československé velvyslanectví v Bruselu se totiž dostavil premiér Belgického království v doprovodu ministra zahraničí a za incident se omluvili.

Fotbalová reprezentace se žádné omluvy samozřejmě nedočkala. Byla naopak diskvalifikována, z turnaje vyloučena a ani stříbrné medaile za účast ve finále nedostala.

Řídící výbor turnaje musel vyřešit, komu připadnou. Přišel s tím, že bude uspořádán dodatečný turnaj, který rozhodne o držitelích stříbrných a bronzových medailí. Narazil však na problém. Mužstvo Francie poražené v semifinále Československem 4:1 už odjelo domů a zpátky do Antverp se vrátit nemínilo.

Hrál se proto tříkolový turnaj o umístění, ve kterém startovalo Nizozemsko vyřazené v semifinále Belgií a poražení čtvrtfinalisté. Stříbro nakonec získali Španělé, bronz si odvezli Nizozemci.

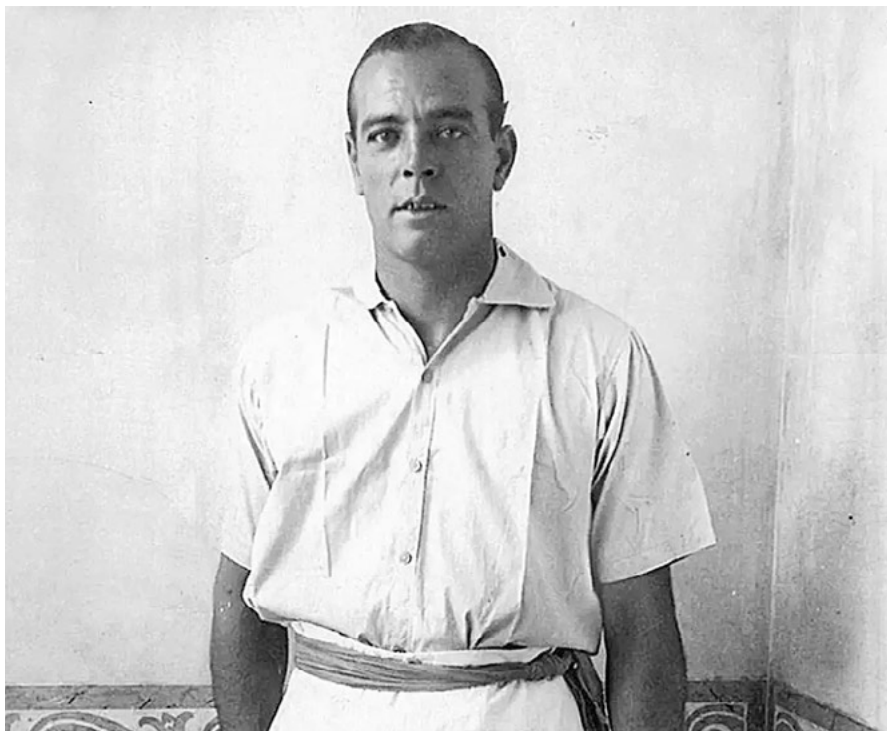
19. Legendu zatkli za pašování doutníků

Na turnaji pod pěti kruhy v roce 1920 v belgických Antverpách zažíval debut v bráně národního mužstva později slavný brankář španělské reprezentace Ricardo Zamora. Debutem pro něj byl zápas proti Dánsku. Vedl si znamenitě a i jeho zásluhou si tým z Pyrenejského poloostrova odvezl z olympiády stříbrné medaile.

Při návratu však čekalo na Zamoru nemilé překvapení. Když totiž vlak dorazil na belgickou hranici, začala pohraniční stráž prohledávat vagony a ani na fotbalové medailisty nebrala ohledy. Zátah se belgickým celníkům vyplatil, neboť pod Zamorovou sedačkou našli obrovské množství kubánských doutníků.

Ještě než ho stačili policisté zatknout a odvést na policejní stanici ve Feignes, kde ho obvinili z pašeráctví, stačil Zamora z okénka vagonu několik doutníků vykourit. Nikdy se netajil tím, že je náruživým kuřákem a že v mládí zvládl klidně i tři krabičky cigaret denně.

Zabavení pašovaných doutníků a pokuta nakonec všechno spravily, takže Zamora mohl pokračovat s reprezentačními spoluhráči na cestě domů.

20. Bouřlivák v rudém

Antonín Hojer patřil na počátku dvacátých let k nejvýraznějším postavám železné Sparty, mužstva, jemuž tehdy v Evropě sotva kdo konkuroval. Vysoký, silný, tvrdý v soubojích. Skvěle hrál hlavou, měl razantní odkop i nebezpečné trestné kopy. Především však byl univerzálem. Stálé místo měl na pravém kraji obrany, ale dokázal zaskočit v záloze i v útoku. Talent od pánaboha.

Do Sparty přišel roku 1912 z SK Nusle a v rudém dresu vydržel devatenáct let. Odehrál 483 zápasů a oficiálně vstřelil 123 branek – na obránce mimořádná bilance. Začínal jako levý záložník, brzy se však

usadil na pravém beku, kde naplno rozvinul svůj potenciál.

Hrál tvrdě, ale čistě. Jeho odkop uměl během vteřiny otočit hru, dlouhá přihrávka našla spoluhráče i na desítky metrů. Techniku i rychlost měl zcela přirozenou. Penalty kopal s jistotou, přestože jinak byl povahou bouřlivák.

Právě temperament mu často škodil. Ne kvůli zákrokům, ale kvůli slovům. Nedokázal mlčet při pocitu křivdy, diskutoval s rozhodčími i s hráči. Tvrdohlavost byla součástí jeho povahy. S brankářem Františkem Peyrem, jedním z nejbližších přátel, se dokázal po tréninkové hádce týdně nebavit. Zároveň však za svými spoluhráči stál. Když někdo tvrdě atakoval spartánského gólmána, byl první, kdo zasáhl – z principu, ne z touhy po rvačce.

V únoru 1922 po úspěšném zájezdu do Španělska obdržel pochvalu za výkony, ale zároveň tříměsíční distanc za neustálé komentování

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Fotbalová bible***.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.